

De waarde(n) van Groningen

mei 2007

*Een initiatiefvoorstel over stadsetiquette van de ChristenUnie en
het Christen Democratisch Appel*

Groningen, 31 mei 2007

Aan de voorzitter van de raad,

Het initiatief van het CDA en de ChristenUnie kán niet op zichzelf staan. Wij beogen met dit voorstel ondermeer aan te sluiten bij de maatschappelijke ontwikkelingen die voortvloeien uit de WMO (meer inbreng van burgers rondom het thema zorg), Vertrouwen in de Buurt (meer inbreng van wijkbewoners) en bij het collegeprogramma (Van Groningen een stad maken waar iederéén telt). In al deze ontwikkelingen zit een gemeenschappelijke deler, nl. hoe gaan wij als samenleving om met elkaar. Met het initiatiefvoorstel De waarde(n) van Groningen willen wij al deze ontwikkelingen versterken.

INHOUD

1. Inleiding: De waarde(n) van Groningen
2. Basis voor De waarde(n) van Groningen
3. Hoe werkt De waarde(n) van Groningen?
4. Afsluiting: De waarde(n) van Groningen zijn niet maakbaar

1. INLEIDING: De waarde(n) van Groningen

In de verkiezingstijd hebben veel politieke partijen het thema normen en waarden benoemd. De één noemt het 'normen en waarden' (CDA), de ander noemt het de 'Relatiepolitiekfactor' (ChristenUnie) een derde noemt het simpelweg 'respect' (PvdA). De titel van het eerste boek van Jan Marijnissen is "Samenleven kun je niet alleen", de VVD heeft een commissie Respect.

Hiermee willen we aangeven dat normen en waarden inmiddels een gedeeld thema van alle politieke partijen is. In de kern komt het allemaal op hetzelfde neer; als mensen in de stad meer rekening met elkaar houden, wordt het leven er aangenamer op. Vanuit deze gedachte is eind vorige eeuw in Rotterdam het begrip stadsetiquette geboren, waarna het in andere steden onder verschillende noemers is uitgewerkt. Het CDA en de ChristenUnie willen nu een discussie over een stadsetiquette in de stad in gang zetten onder de titel: "De waarde(n) van Groningen".

Wat wil "De waarde(n) van Groningen" zeggen?

Wij willen van onderaf komen tot een stadsetiquette, afspraken die we samen maken over de vraag hoe we met elkaar om zouden kunnen gaan. "De waarde(n) van Groningen" is geen verhaal van recht en straf, maar van respect en aandacht voor elkaar. Hoewel er raakvlakken zijn met een van bovenaf opgelegde stadsetiquette, gaat het ons niet om strenger optreden en het strenger handhaven van regels. Daarom valt de waarde(n) van Groningen niet te plaatsen in de hoek van de 'nieuwe flinkheid' in de zin van meer gedogen, harder straffen en zero tolerance.

Waarom dit initiatiefvoorstel?

Het CDA en de ChristenUnie hebben niet het idee dat Groningen het heel slecht doet in de "respectbranche". We zijn niet voor niets onlangs uitgeroepen tot de "Beleefdste gemeente van Nederland". Groningen zit naar ons idee helemaal niet te wachten op een fatsoenscampagne en daar zijn we dan ook niet op uit.

Wel willen we gehoor geven aan al die oproepen van mensen, die respect voor elkaar hoog in het vaandel hebben staan en daar ook wat mee willen doen. Vaak komt het voort uit de wens iets positiefs te doen met negatieve ervaringen. Wij-onderwerpen scoren hoog op de prioriteitenlijst van de Nederlandse kiezer, zo bleek uit een onderzoek van Motivaction in november 2006. De afgelopen jaren is vooral de zelfstandigheid van burgers benadrukt. Maar in het publieke domein is het tegendeel van binding opgetreden, waardoor er excessen van verruwing optraden. Uitspraken als: dat kan je toch niet maken, dat hoort toch niet zo, zoiets doe je toch gewoon niet, blijven nu vaak vaag en abstract. Met een stadsetiquette kanaliseer je de discussie over dit onderwerp en kom je tot een gemeenschappelijk gedragen concretisering van een per definitie abstract begrip als 'normen en waarden'.

Waar gaat "De waarde(n) van Groningen" over?

Het gaat over al die dagelijkse dingen waarbij je graag zou willen dat er meer rekening met je wordt gehouden.

Dat je buurjongen de radio niet te hard zet, als je 's zomers lekker in je tuin zit. Dat die man op de hoek z'n hond in de gaten houdt en hem niet z'n gang laat gaan op de stoep of in je voortuin. Dat die auto rekening houdt met jouw spelende kinderen en dus de snelheid aanpast. Dat iemand in de bus opstaat voor je oma. Dat je veilig de overkant haalt als je het waagt op een zebra over te steken.

Maar ook: dat je niet struikelt over het zwerfvuil terwijl de prullenbakken leeg blijven. Dat je geen verwijten krijgt als jij wel voor een rood stoplicht wacht. Dat het speeltoestel dat de gemeente net geplaatst heeft, gevrijwaard blijft van bekladding of vernieling. Dat je fiets er na een avondje stappen nog ongeschonden staat. "De waarde(n) van Groningen" gaat over jou/u en mij en over het mijn en dijn. Samengevat: Stadgers behandelen elkaar zoals ze zelf behandeld willen worden en ze hinderen niemand op een manier die ze zelf hinderlijk zouden vinden.

*"Behandel anderen dus steeds zoals je zou willen dat ze jullie behandelen"
(Nieuwe Bijbelvertaling, Matteüs 7:12/90 AD)*

*"Wat gij niet wilt dat u geschiedt, doe dat ook een ander niet."
Augustinus (354-430 AD)*

2. BASIS VOOR RESPECT

In "De waarde(n) van Groningen" gaat het niet om waarden en normen van een bepaalde groep in de samenleving. Zoals bekend baseren CDA en ChristenUnie zich van nature op de Bijbelse waarden, zoals die naar voren komen uit bijvoorbeeld de Tien Geboden of het Nieuwe Testament. Maar mensen kunnen ook vanuit een andere- of niet-religieuze achtergrond toch tot dezelfde normen komen en dezelfde waarden delen; de inleiding verwijst hier ook naar.

Of kijk maar naar het concept 'burgerschap': in de omgang met anderen ga je er vanuit dat iedereen gelijkwaardig is, ongeacht etnische afkomst, sociaal-economische achtergrond of levensbeschouwing.

De waarde(n) van Groningen probeert te komen tot een pakket van gemeenschappelijk gedeelde waarden, zaken waar je respect voor hebt en toont. Vanuit verschillende achtergronden kun je tot dezelfde normen en waarden komen en dit naastenliefde, een sociaal verantwoordelijkheidsgevoel of een natuurlijke positieve basishouding noemen.

"De waarde(n) van Groningen" kan naar onze stellige overtuiging een voedingsbodem zijn voor meer onderling vertrouwen, meer geborgenheid, een veiliger gevoel.

"Stadsetiquette: een geheel van door burgers geïnitieerde, geformuleerde en gehandhaafde omgangsregels die een substantiële en duurzame bijdrage leveren aan verantwoordelijker, vriendelijker en veiliger gedrag en daarmee aan een voldoende gevoel van wederzijds vertrouwen".

Uit: Stadsetiquette: aansprekend gedrag in de publieke ruimte van Rene F.W. Diekstra

3. Hoe werkt De waarde(n) van Groningen?

De ChristenUnie en het CDA in Groningen willen dat de Stadgers zelf zich uitspreken over deze regels. Het sterke van dit voorstel is dat je als Stadger de kans krijgt zelf aan te geven welke omgangsvormen je van belang vindt in de binnenstad, je eigen buurt of straat. Wanneer we met elkaar afspreken wat belangrijk is voor het samen leven met elkaar, kan dat helpen binding te geven, een samenhorigheidsgevoel te ontwikkelen. En we zullen ook eerder geneigd zijn door onszelf samen opgestelde regels op te volgen dan van bovenaf opgelegde wetten.

Dit betekent dat "De waarde(n) van Groningen" een heel andere invulling kan krijgen dan Gulden Regels of stadsetiquette uit andere steden. Groningen is niet hetzelfde als Rotterdam, Gouda of Almere. In "De waarde(n) van Groningen" bepalen we helemaal zelf wat onze omgangsregels zijn.

Wat gaan we doen?

"De waarde(n) van Groningen" moet van ons allemaal uitgaan. De inbreng komt vanuit de Stad, inwoners, verenigingen en clubs, instellingen. De gemeente doet niet anders en ook niet meer dan het eerste duwtje geven. De gemeente faciliteert en fungeert als aanjager (waar dat nodig is) maar laat de discussie verder haar eigen gang gaan. Het gaat erom dat de stad door de uitwerking van gemeenschappelijke waarden meer waard is. Het kan dan concreet gaan om: het is de Stad wat waard als je rekening houdt met een ander, het is de Stad wat waard als je stopt voor rood, het is de Stad wat waard als je enz. enz.

Om tot deze waarden te komen denken wij concreet aan het volgende:

1. De gemeente organiseert een opiniepeiling met de vraag of er behoefte bestaat aan een vorm van stadsetiquette en zo ja, welke invulling deze dan zou moeten krijgen. De peiling kan in de vorm van een meningspeiling in samenwerking met een lokale krant en/of een huis-aan-huisenquête.
2. De gemeente brengt een stadsdebat op gang. In drie wijken vindt een interactief debat plaats waardoor aan het eind van de avond per wijk de vijf meest gedeelde waarden overblijven.
3. Drie scholen worden ingeschakeld bij het meedenken over dit onderwerp. Lagerhuisdebatten zijn hiervoor zeer geschikt maar ook andere actievere meedenkvormen als workshops en theater. Ook hier dient men te komen met vijf gedeelde waarden.
4. Sportclubs worden actief betrokken. Met drie sportclubs wordt overlegd hoe de mening over dit onderwerp gepeild kan worden en er wordt op een sportieve manier aandacht besteed aan maatschappelijke spelregels.
5. De uitkomsten van de peiling, en de uitkomsten van de activiteiten in wijken, op scholen en sportclubs, leiden tot een aanzet tot "De waarde(n) van Groningen", en worden bekendgemaakt richting Stad en bestuur. Indien daartoe aanleiding is, laten wij de stad kiezen aan welke waarden prioriteit wordt gegeven.

Het spreekt vanzelf dat deze stappen vergezeld gaan van een passende mediacampagne.

Wat kost het?

Anders dan bij veel andere projecten hoeft de gemeente niet alles te organiseren en te betalen, maar komt zij alleen in beeld als aanjager en procesbewaker. Hierdoor blijven de kosten beperkt. Aan de andere kant is wel een investering nodig om het punt voldoende onder de aandacht te brengen:

- een enquête onder de Stadjers	€ 10.000
- (lagerhuis-)debatten	€ 3.000
- publieksfolder	€ 5.000
- spots op radio/TV	€ 10.000
- workshops, theater- en sportactiviteiten	€ 10.000
- website, gekoppeld aan site gemeente	€ 10.000
- prijs voor een waarde(n)volle Stadjer	€ 2.000
Totaal:	€ 50.000

4. AFSLUITING: "De waarde(n) van Groningen" zijn niet maakbaar

Laten we reëel zijn: het organiseren van een stadsetiquette is geen panacee voor alle kwalen en zal zeker op korte termijn geen opzienbarende resultaten geven. Dat was in Rotterdam en al die andere steden niet zo en zal bij ons ook niet zo zijn. Bewustwording en gedragsverandering zijn nu eenmaal een zaak van lange adem.

Snelle successen moeten we dan ook niet verwachten. Zeker niet omdat het een weinig 'maakbaar' proces is. De rol van de overheid, van het bestuur van de stad is bescheiden. Het stadsbestuur dient in de ogen van de ChristenUnie en het CDA het initiatief te nemen, processen in gang zetten. De beweging zélf moet van onderaf komen.

Wanneer Stadjsers gezamenlijk "De waarde(n) van Groningen" ontwikkelen, zal dit vanzelf politiek interessant zijn. Wij verwachten dat een stadsbestuur, in welke samenstelling dan ook, een dergelijk initiatief niet links zal laten liggen.

Groningen, 31 mei 2007

Namens het CDA

Namens de ChristenUnie

Jan Seton

Inge Jongman-Mollema

Bijlage: stadsetiquette in Gouda, Rotterdam, Almere

BIJLAGE

Stadsetiquette in andere plaatsen

Voor het ontwikkelen van een eigen stadsetiquette hoeven we niet het wiel opnieuw uit te vinden. In andere grote steden is dit thema al eerder opgepakt en uitgewerkt, wat op verschillende manieren tot resultaat heeft geleid. Dat onderscheid is ook niet erg; iedere stad moet op zoek naar haar eigen etiquette, die niet noodzakelijkerwijs gelijk hoeft te zijn aan die van een naburige stad. Hieronder besteden wij aandacht aan de initiatieven in Gouda, Rotterdam en Almere.

Gouda

De aanleiding voor een stadsetiquette in Gouda was een in 2000 gehouden discussie over integraal veiligheidsbeleid. In de beleidsnota Veilig Samenleven werd het stellen van normen één van de vier pijlers van het integraal veiligheidsbeleid genoemd. Het doorbreken van de cultuur van onverschilligheid was daarbij één van de beleidsdoelen en het zou wenselijk zijn dat er een gemeenschappelijk beeld zou ontstaan over wat handhaafbare basisregels zijn. Het doel: in gesprek raken, begrip en respect krijgen voor elkaar. Gestart is met een inventarisatie onder allerlei Goudse organisaties en instellingen waarbij de bevolking 10 'gouden' regels heeft gekozen.

Rotterdam

Het idee om in Rotterdam een stadsetiquette te ontwikkelen is eind 1999 ontstaan tijdens een debat tussen burgers en politici over het sociaal beleid van de gemeente Rotterdam. Aanvankelijk werd tijdens dat debat benadrukt dat er regels voor jongeren moesten komen. Maar waarom, riep op een bepaald ogenblik een van de aanwezigen, formuleren we zulke gedragsregels alleen voor jongeren, waarom niet ook voor volwassenen? Dit idee is vervolgens opgepakt door Herman Meijer, wethouder voor GroenLinks.

Almere

Uit een onderzoek in Almere kwam naar voren dat het gemeentebestuur teveel naar buiten gericht was, wat naar het gevoel van velen ten koste ging van de aandacht voor de directe leefomgeving, het vuil op straat en de verloedering van sommige wijken of buurten.. Velen waren van mening dat het gemeentebestuur daar een rol in moet spelen en zorg zou moeten dragen voor een aantrekkelijke woonomgeving en het samenleven van mensen in een buurt. Men vond het van belang dat het gemeentebestuur 'feeling' houdt met wat de burger als belangrijk ervaart in Almere. Uit een wijkpeiling bleek het volgende: "het snel veranderen van de stad, het veranderende straatbeeld, het gevoel niet serieus genomen te worden door de overheid, zijn allemaal zaken die meespelen in de veiligheidsbeleving". Deze gegevens waren voor de CDA-fractie in Almere reden om in 2003 een voorstel tot een stadsetiquette in te dienen. In Almere is gekozen voor een combinatie van het Rotterdamse en het Goudse model van de organisatie van een stadsetiquette. Van de Goudse werkwijze werd het formuleren van de 10 stadsregels overgenomen, van het Rotterdamse model de wijkgerichte aanpak.